

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 lipca 2025 r.

Pozycja 216

POSTANOWIENIE

z dnia 21 lutego 2025 r.

Sygn. akt Ts 279/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej O.N. o zbadanie zgodności:

- 1) § 2 pkt 1 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18, ze zm.; dalej: „rozporządzenie”) w zakresie, w jakim „różnicuje sytuację majątkową (wynagrodzenie) pełnomocnika w razie jego wyznaczenia przez Sąd z urzędu oraz w razie występowania jako podmiot reprezentujący stronę z wyboru”, z art. 64 ust. 2 w związku z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) § 2 pkt 1 w związku z § 4 ust. 2 rozporządzenia w zakresie, w jakim „przy ustaleniu opłaty w wysokości wyższej, niż określona w § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia nie uwzględnia zmiany wartości siły nabywczej pieniądza jako elementu określającego adekwatność nakładu pracy adwokata, a także w zakresie w jakim przy ustaleniu opłaty w wysokości wyższej, niż określona w § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia określa kwotę podwyższenia na 150% dla pełnomocnika w razie jego wyznaczenia przez Sąd z urzędu, podczas gdy pełnomocnik reprezentujący stronę z wyboru może otrzymać podwyższenie wynagrodzenia podstawowego w wysokości 600% przy zastosowaniu tych samych kryteriów”, z art. 64 ust. 2 Konstytucji, ewentualnie:
- 3) § 2 pkt 1 w związku z § 4 ust. 1 w związku z § 8 pkt 1-9 oraz § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w zakresie, w jakim „różnicuje sytuację majątkową (wynagrodzenie) pełnomocnika w razie jego wyznaczenia przez Sąd z urzędu oraz w razie występowania jako podmiot reprezentujący stronę z wyboru”, z art. 64 ust. 2 w związku z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji;
- 4) § 2 pkt 1 w związku z § 4 ust. 2 w związku z § 8 pkt 1-9 oraz § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w zakresie, w jakim „przy ustaleniu opłaty w wysokości wyższej, niż określona w § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia nie uwzględnia zmiany wartości siły nabywczej pieniądza jako elementu określającego adekwatność nakładu pracy adwokata, a także w zakresie w jakim przy ustaleniu opłaty w wysokości wyższej, niż określona w § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia określa kwotę podwyższenia na 150% dla pełnomocnika w razie jego wyznaczenia

przez Sąd z urzędu, podczas gdy pełnomocnik reprezentujący stronę z wyboru może otrzymać podwyższenie wynagrodzenia podstawowego w wysokości 600% przy zastosowaniu tych samych kryteriów”, z art. 64 ust. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 31 lipca 2023 r. (data nadania) O.N., adwokat działający w imieniu własnym, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującej sprawy.

Skarżący, wyznaczony pełnomocnikiem z urzędu strony, złożył apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 19 lipca 2021 r. (sygn. akt [...]). Wyrokiem z 24 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Ł. (dalej: Sąd Okręgowy) zmienił zaskarżony wyrok w części oraz zasądził na rzecz skarżącego wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Postanowieniem z 18 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy zażalenie na postanowienie w przedmiocie kosztów zawarte w wyroku Sądu Okręgowego z 24 listopada 2022 r. w części oddalił, zaś w pozostałej części odrzucił.

Jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji skarżący wskazał postanowienie Sądu Okręgowego z 18 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]), doręczone mu 4 maja 2023 r.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 12 stycznia 2024 r. (doręczonym skarżącemu 24 stycznia 2024 r.) wezwał skarżącego, pod rygorem ujemnych skutków procesowych, do doręczenia odpisu lub kopii prawidłowo poświadczonej za zgodność z oryginałem uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z 24 listopada 2022 r. (sygn. akt [...]) oraz poinformowania, czy od wskazanego w skardze konstytucyjnej ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

W piśmie z 30 stycznia 2024 r. (data nadania) skarżący odniósł się do zarządzenia.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem w trybie art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) z 20 listopada 2024 r. (doręczonym skarżącemu 9 grudnia 2024 r.) wezwał skarżącego do: 1) doręczenia odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z 18 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]) co do rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 3 (wraz z czterema kopiami); 2) wskazania sposobu naruszenia praw skarżącego wynikających z art. 64 ust. 2 Konstytucji (o których mowa w pkt. 2 i 4 *petitum* skargi) wraz z czterema kopiami; 3) wyjaśnienia, czy skarżący powołuje jako wzorzec kontroli w niniejszej sprawie art. 32 ust. 1 Konstytucji. Jednocześnie skarżący został pouczone, że w wypadku nieusunięcia powyższych braków w wyznaczonym terminie, wydane zostanie postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W terminie wskazanym w zarządzeniu skarżący nie usunął braków skargi.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem w trybie art. 69 ust. 2 u.o.t.p.TK z 20 listopada 2024 r. (doręczonym skarżącemu 9 grudnia 2024 r.) wezwał skarżącego do doręczenia odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem zażalenia skarżącego na pkt 2b postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z 24 listopada 2022 r. (sygn. akt [...]) oraz do wyjaśnienia, czy wydanie wyroku przez Trybunał Konstytucyjny jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych praw lub wolności skarżącego, pomimo utraty mocy obowiązującej zaskar-

zonych przepisów i wydania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 27 lutego 2024 r., sygn. SK 90/22 (OTK ZU A/2024, poz. 30).

Zakwestionowanym w skardze przepisom skarżący zarzucił naruszenie nie tylko zasady równości poprzez różnicowanie wysokości wynagrodzenia w zależności od sposobu zatrudnienia adwokata, ale także naruszenie prawa do adekwatnego wynagrodzenia za wykonaną pracę.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia licznych przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Weryfikacja tych przesłanek następuje na etapie wstępnego rozpoznania na posiedzeniu niejawnym (art. 61 ust. 1 u.o.t.p.TK).

2. Zgodnie z art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK jeżeli skarga nie spełnia wymagań przewidzianych w ustawie, a usunięcie braków jest możliwe, wyznaczony sędzia Trybunału wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie 7 dni od dnia doręczenia zarządzenia.

Zarządzeniem z 20 listopada 2024 r. sędzia Trybunału wezwał skarżącego do usunięcia stwierdzonych w toku wstępnej kontroli braków formalnych skargi. W treści zarządzenia oprócz dokładnego wskazania brakujących dokumentów zawarto pouczenie, że w przypadku nieusunięcia braków w terminie, wydane zostanie postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Odpis zarządzenia z 20 listopada 2024 r. został skutecznie doręczony skarżącemu 9 grudnia 2024 r. Obowiązkiem skarżącego było więc wykonać zarządzenie w całości w przepisany termin. Skarżący w ogóle nie wykonał zarządzenia, ponieważ nie udzielił na nie żadnej odpowiedzi.

W związku z tym należy stwierdzić, że skarżący świadomie naraził się na wystąpienie negatywnego skutku procesowego, o którym mowa w art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK (por. postanowienie TK z 15 marca 2023 r., sygn. Ts 192/22, OTK ZU B/2023, poz. 189).

3. W myśl art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu trzech miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Skarżący powinien zatem wskazać prawomocne rozstrzygnięcie, które zostało wydane w oparciu o zaskarżone przepisy. Tylko regulacja prawna będąca podstawą ostatecznego orzeczenia odnoszącego się do praw lub wolności skarżącego może być przedmiotem skargi, która – w przeciwnym wypadku – nabrałaby charakteru *actio popularis* (zob. m.in. postanowienie TK z 29 stycznia 2013 r., sygn. SK 36/12, OTK ZU nr 1/A/2013, poz. 15 i powołane tam orzecznictwo).

W toku postępowania Sąd Okręgowy w Ł. wydał swoje rozstrzygnięcie o wynagrodzeniu skarżącego na podstawie § 16 ust. 1 pkt 1 w związku z § 8 pkt 5 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18, ze zm.; dalej: rozporządzenie). Dodatkowo należy przyjąć, że podstawą wydania tego orzeczenia były również – niepowołane w nim – § 2 pkt 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia (w których sformułowano ogólne zasady ustalania wynagrodzenia na

podstawie stawek opłat przewidzianych w dalszych przepisach) w zakresie, w jakim przewidują różnicowanie wynagrodzeń pełnomocników z urzędu i z wyboru.

Oprócz wskazanych wyżej przepisów, stanowiących przedmiot skargi, skarżący kwestionuje również § 4 ust. 2 oraz § 8 pkt 1-9 rozporządzenia.

Podkreślić należy, że w postanowieniu z 18 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Ł. nie odniósł się w ogóle do kwestii możliwości podwyższenia wynagrodzenia do 150% stawek czy jego adekwatności do rzeczywistego nakładu pracy pełnomocnika, ponieważ uzasadnienie tego postanowienia obejmuje tylko treść dotyczącą odrzucenia zażalenia jako niedopuszczalnego z mocy prawa, a nie oddalenia zażalenia na przyznane skarżącemu wynagrodzenie. Skarżący zaś, mimo zarządzenia sędziego TK, nie doręczył zażalenia, które złożył na wskazane postanowienie, uniemożliwiając zbadanie zakresu, w jakim żądał skorygowania rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego.

Badając kwestię zgodności § 8 pkt 1-9 rozporządzenia Trybunał stwierdza, że przepis ten stanowił podstawę ostatecznego orzeczenia tylko w zakresie treści § 8 pkt 5, w związku z czym w pozostałym zakresie należało odmówić nadania skardze dalszego biegu.

4. Po analizie skargi konstytucyjnej Trybunał doszedł do wniosku, że skarżący nie wskazał (ani nie uzasadnił), w jaki sposób powołane przez niego prawa lub wolności konstytucyjne wynikające z art. 64 ust. 2 Konstytucji zostały naruszone przez zakwestionowane w skardze przepisy (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK). Nie uczynił tego nawet pomimo stosownego wezwania w tym zakresie.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału „[b]rak uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazanymi przez skarżącego wzorcami konstytucyjnymi oraz brak powołania argumentów lub dowodów na ich poparcie – mimo stosownego wezwania w tym zakresie – prowadzi Trybunał do ustalenia, że skarżący dąży jedynie do uzyskania korzystnego ze swojego punktu widzenia rozstrzygnięcia, a nie do ochrony przysługujących mu praw i wolności konstytucyjnych” (postanowienie Trybunału z 29 września 2022 r., sygn. Ts 120/21, OTK ZU B/2023, poz. 265).

Na marginesie Trybunał wskazuje, że wzorce powołane w uzasadnieniu skargi nie są tożsame z tymi, które wskazano w jej *petitum*. Z tego względu sędzia Trybunału zarządzeniem z 20 listopada 2024 r. wezwał do doprecyzowania tych nieścisłości. Skarżący nie ustosunkował się do tego wezwania, mimo iż był pouczone o rygorze nienadania skardze dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.